

ASPECTE PRIVIND ROLUL MASELOR POPULARE BOTOȘĂNENE ÎN TIMPUL PREGĂTIRII ȘI ALEGERILOR DE DEPUTAȚI PENTRU ADUNĂRILE AD-HOC

FANICA URSU

Alegerile de deputați pentru Adunările ad-hoc, din anul 1857, constituie o problemă de importanță majoră pentru determinarea rolului maselor populare în istoria milenară a poporului nostru. Aducerea în discuție a unei asemenea chestiuni este oportună dacă avem în vedere că masele populare din fostele județe Botoșani și Dorohoi au adus o prețioasă contribuție la alegerea deputaților unioniști în Adunarea ad-hoc de la Iași, care, împreună cu cea de la București, au fost, prin componența lor, cele mai democratice adunări reprezentative din Europa acelor vremuri. De altfel, în nici o altă țară cu sistem politic democratic burghez, parlamentul nu reprezenta toate clasele societății, așa cum reprezentau adunările românești din 1857¹. Acest fapt s-a datorat rolului hotărîtor avut de masele populare, pentru care, în contextul realităților românești de la jumătatea veacului trecut și cadrului internațional favorabil, ivit în urma semnării Tratatului de la Paris (martie 1856), problema Unirii — ajunsă în centrul vieții social politice a Principatelor — devine o adevărată profesiune de credință. Acum, în condițiile în care pericolul extern era, totuși, foarte mare, cînd dușmanii Unirii puneau în fața Europei spectrul unei noi revoluții, românii trebuiau să dovedească în primul rînd că Unirea e o idee unanimă, că în fața ei interesele de clasă sînt estompate. Așadar întregul efort național trebuia îndreptat spre realizarea unității interne. Înlăturînd deocamdată, din programul lor, acele puncte de natură să creeze disensiuni și să compromită ideea Unirii, toate clasele sociale, cu excepția unei infime părți a mării boierimi, s-au pronunțat pentru făurirea statului național român modern. Această zdrobitoare majoritate unionistă se datora faptului că toate clasele, deși fiecare în sensul intereselor sale, erau împotriva stării de înapoiere și doreau o schimbare.

Forța motrice principală a mișcării au constituit-o însă masele populare, de la orașe și sate în concepția cărora ideea Unirii Principatelor avea un conținut mult mai larg decît simpla unire politică și administra-

¹ *Rolul maselor populare în făurirea Unirii Principatelor române (1859)*, Buc., Ed. Politică, 1979, p. 216.

tivă a Moldovei și Țării Românești; ele vedeau în Unire, odată cu realizarea arzătoarei năzuințe a făuririi statului național, un pas hotărâtor spre îndeplinirea aspirațiilor de dreptate socială. Numai astfel se explică atitudinea țărănimii — ce forma majoritatea populației — care cuprinsă în vârtejul luptei pentru Unire și-a pus toată energia-i caracteristică în slujba înfăptuirii acestui măreț ideal național².

Cînd, în primăvara anului 1856, s-a aflat de hotărârile Congresului de la Paris, în Principate lupta unionistă a luat un nou și puternic avînt. În cadrul acestui efort general românesc se înscriu și acțiunile maselor populare de pe meleagurile străbune ale Botoșanilor.

Astfel, după constituirea Comitetului Central al Unirii din Iași³, în toate ținuturile moldovene au luat ființă comitete asemănătoare. La chemarea acestora au avut loc numeroase adunări în reședințele ținutale, la care participau un mare număr de orășeni, răzeși și țărani⁴. Acestea se încheiau cu redactarea unor acte de adeziune la lupta pentru Unire, fapt ce atestă, încă odată, că acțiunile maselor nu aveau un simplu caracter de campanie, în preajma acestui eveniment istoric, ci reprezentau o manifestare practică și activă. De pildă, în actul de adeziune al Comitetului unionist din Dorohoi, adoptat în adunarea din 10/22 iunie 1856, și semnat în numele tuturor categoriilor sociale, se spunea: „Una din cele dintîi dorințe a ținutașilor din Districtul Dorohoiului, de la proprietari, treptași și pînă la cel de pe urmă locuitor român, este întrunirea Principatelor“⁵.

Același atașament față de cauza Unirii l-au exprimat, în actul de adeziune din 22 iunie/4 iulie 1856, și locuitorii ținutului Botoșani⁶. În legătură cu acest eveniment, Gheorghe Holban scria din Botoșani Comitetului Unirii din Iași, la 30 iunie/12 iulie, că „persoane de toate clasele viețuitoare în acest ținut să rostesc pentru unirea Principatelor și această dorință unanimă“, este exprimată de cetățeni „neadunați de nimene“ căci și acum persoane de pe la țară vin nechemate spre a să subscri la acest act“⁷. Era exprimată în acest mod voința majorității zdrobitoare a populației, aparținînd tuturor claselor și categoriilor sociale de a se înfăptui neîntîrziat marile deziderat al Unirii. Odată cu încetarea domniei lui Gr. Alexandru Ghica și numirea în funcția de caimacam a lui Teodor Balș (27/14 iulie 1856), lupta maselor pentru Unire, în ciuda măsurilor restrictive luate de acesta, capătă noi dimensiuni. Noul regim trece la schimbarea aproape integrală a aparatului de stat, la interzicerea ori-

2 Ibidem, p. 140.

3 La 25 mai/6 iunie 1855, s-a constituit la Socla lingă Iași, Societatea „Unirea“, ce-și propunea să organizeze la nivelul întregii Moldove, lupta pentru înfăptuirea unității celor două Principate. Lucrările societății au fost încredințate unui comitet diriguitor, care va lua denumirea de Comitetul Central al Unirii. (Vasile Maciu, *Organizarea mișcării pentru Unire în anii 1855—1857, în Moldova și Țara Românească*, în „Studii. Revistă de isorie“, anul XII, 1959, nr. 1, p. 56).

4 *Acte și documente relative la istoria renașterii României* (publicate de Ghenadie Petrescu, D. A. Sturdza și D. C. Sturdza, în continuare: *Acte și Documente*), Vol. 3, Buc., Tipografia Carol Göbl, 1889, p. 547-616.

5 Ibidem, p. 547.

6 Ibidem, p. 590-591, 596.

7 *Documente privind Unirea Principatelor. Corespondență politică (1854-1859)*, Vol. III, Buc., Ed. Acad. R.P.R., 1963, p. 107.

căror manifestări unioniste, indiferent de amploarea lor. Dintre măsurile luate, amintim trimiterea, în toate ținuturile Moldovei, de agenți ai căimăcămiei spre a face propagandă contra Unirii și, mai ales, să culegă semnături în favoarea menținerii separației Principatelor⁸. În acest sens, „Steaua Dunării“ relatează că în Țara de sus au fost trimiși doi postelnici, respectiv Manolache Drăghici și Mihai Gherghel, pentru a strînge iscălituri împotriva Unirii și că, la 9 august, unul a pornit prin ținutul Dorohoi, iar celălalt prin ținutul Botoșani⁹. Culegerea de semnături contra Unirii s-a făcut, în unele cazuri, chiar de organele oficiale. Astfel, în ținutul Botoșani, ispravnicul Tudorache Vasiliu, întovărășit de președintele municipalității, Brănișteanu, a mers din casă în casă cu asemenea petiție. Caracteristic pentru antiunioniști era și modul cum obțineau iscăliturile pe aceste petiții. În acest sens, văzînd că acțiunea emisarilor mergea greu, caimacamul T. Balș, ordonă administrației să depună mai mult zel. Încep acum a cutreiera satele, ispravnicii, care, întovărășiți de jandarmi în uniformă, îndemnau pe țărani să semneze foi în alb, spunîndu-le că era vorba de o reclamație pentru corvezi sau o cerere către cîrmuire¹¹. În cazul cînd sătenii refuzau să semneze, erau amenințați cu proces¹².

Față de asemenea măsuri, asistăm în vara anului 1856, la o intensificare a propagandei unioniste, îndeosebi la sate, unde, datorită tribunilor unioniști, spiritul de luptă al țărănimii crescuse. De pildă, la Broscăuți — Dorohoi, locuitorii „au cutezat în un însemnat număr a intra în ograda boierească, a se prezenta cu obrăznicie și a face felurite amenințări, atît stăpînului moșiei, cît și priveghetoriului de ocol...“¹³.

În timp ce opoziția unei infime părți a boierimii și autorităților contra Unirii creștea, sprijinul pe care țărani îl acordau unioniștilor era și mai puternic, țărănimea fiind aceea care mai ales prin ținuturi, a dat mișcării pentru Unire un adevărat caracter de masă. Surprinși de spiritul de luptă al țărănimii și de succesul propagandei unioniste în lumea satelor, subcîrmuitorii din Moldova au primit ordine exprese ca să stăvilească, prin măsuri drastice, avîntul maselor largi populare. Astfel, în ordinul nr. 14440 al Ministerului de Interne, către postelnicul Mihalache Gherghel, care primea sarcina de a transmite verbal cîrmuitorilor de Botoșani și Dorohoi instrucțiunile pentru combaterea propagandei „răuvoitorilor deghizați în costumuri“ se menționa: „Luîndu-se veste că într-un loc s-au arătat oarecare rău voitori deghizați în costumuri spre a tulbura liniștea pacinicilor locuitori prin feluri de cuvinte zădărtoare, pentru de a nu se întinde un rău ca acesta... departamentul... vă poștește ca mergînd în ținuturile Botoșani și Dorohoi să te înțelegi cu

8 N. Corivan, *Acțiunea antiunionistă în timpul căimăcămiei lui Teodor Balș*, în „Studii și Cercetări științifice“, istorie, anul X, fasc. 1-2, Iași, 1959, p. 131.

9 „Steaua Dunării“ anul II, nr. 58, 14 aug. 1856, p. 143.

10 Ibidem, p. 132.

11 V. Place către Walewski, 30 oct. 1856, în *Acte și Documente*, vol. III, nr. 705, p. 858.

12 Victor Place, către Walewski, 24 febr. 1857, ibidem, nr. 848, p. 1155.

13 Gh. Platon, *Frămîntări țărănești în Moldova în preajma Unirii*, în „Studii. Revistă de istorie“ anul XII, 1959, nr. 1, p. 133.

d. ispravnici și tâlmăcindu-le gingășia lucrului să le împărășești lămuririle convenite pentru chipurile prin care să poată a-și apăra ținuturile de asămenea molevnă și prin care să se prindă și să se dei pe mîna cîrmuirii pe asămenea răi dacă s-ar întîmpla să poată răsbate“¹⁴. În urma trimerii pe la ispravnici, a unor asemenea emisari, au fost arestați cei care intrau în oraș îmbrăcați „în strae naționale țărănești“, acest lucru fiind considerat act de agitație unionistă.

Eforturile caimacamului, T. Balș, de a înăbuși lupta maselor populare, nu putea însă opri voința unui întreg popor. Drept pentru care, într-o corespondență din Iași către ziarul „La correspondance Prusienne“, consemnîndu-se entuziasmul ce domnea în cadrul tuturor întrunirilor și adeviziunea totală a locuitorilor Moldovei, se nota că „Unirea Principatelor devine cuvîntul de ordine al tuturor moldovenilor... unicul mijloc de salvare a țării“¹⁵.

Adoptarea firmanului electoral, pentru convocarea Adunărilor ad-hoc, la începutul anului 1857, a făcut ca lupta pentru Unire să capete noi dimensiuni, atît sub raport organizatoric cît și propagandistic. În această atmosferă de entuziasm și avînt al maselor populare, s-a întrunit la Iași Comitetul electoral al Unirii, care a adoptat programul unioniștilor din Moldova, ce recomanda înființarea de comitete electorale locale în toate ținuturile. Din acest moment, observăm o diversificare a mijloacelor de propagandă și de ținere trează a atenției alegătorilor precum adunările publice presa, cluburile, agitația de la om la om, petițiile și în mod deosebit protestele împotriva samavolniciei autorităților¹⁶.

Instalarea însă a noului caimacam, în persoana lui N. Vogoride, a dus și la înmulțirea actelor antiunioniste¹⁷. Elocventă este atitudinea ministrului de interne, Constantin Catargiu, care declara că va pulveriza pur și simplu Partida Unirii, concertizîndu-și, dealtfel, spusele în reprimarea oricărei manifestări de adeziune la Unire, interzicerea oricăror discuții despre acest eveniment, arestări și destituiri de funcționari bănuți a fi simpatizat cu unioniștii. Aceste măsuri n-au putut împiedica însă deschiderea campaniei electorale în Moldova și reorganizarea Comitetelor unioniste. Astfel, la 20 martie / 1 aprilie 1875, Comitetul Unirii din Botoșani, comunică Comitetului Central al Unirii din Iași că „populația ținutului Botoșani se pronunță în unanimitate pentru unirea Principatelor și pentru reorganizarea lor pe baza principiilor adoptate“. Totodată, se menționa că „avem încă îndatorirea de a vă comunica recunoștința tuturor ținutiștilor pentru felul în care vă indeletniciți în sprijinirea sfintei cauze, ca adevărați patrioți“¹⁸. Dar, interzicerea pre-

14 *Documente privind Unirea Principatelor. Documente interne, 1854—1857*, Vol. III, Buc., Ed. Acad. RPR, 1961, p. 3.

15 Gh. Platon, *Lupta românilor pentru unitate națională. Ecouri în presa europeană (1855—1859)*, Iași, Ed. Junimea, 1974, p. 19.

16 *Rolul maselor populare în făurirea Unirii Principatelor Române (1859)*, Buc., Ed. Politică, 1979, p. 171.

17 V. Maciu, op. cit., p. 71.

18 *Rolul maselor populare în făurirea Unirii Principatelor române 1859, ...* p. 180.

sei unioniste, încă din timpul cămăcămiei lui T. Balș¹⁹, a dus la apariția unor serioase greutăți în propagația ideii Unirii. În această ipostază, tribunii unioniști au înlocuit presa cu litografiile ale programelor lor și prin întruniri, în care dezbăteau chestiuni privitoare la ideea ce cuprinsese masele populare. Reacția antiunioniștilor nu s-a lăsat prea mult așteptată, care, cu sprijinul autorităților, declară comitetele electorale și propaganda unioniștilor prin ținuturi ca acte ilegale. Mai mult, printr-o circulară către ispravnicii din toate ținuturile Moldovei, Costin Catargiu, atrăgea atenția acestora dispunând că „nu este iertată înființarea de comitete lucrătoare de natură a ademni pe locuitori“ și cerea, totodată, a se prinde și desființa tot felul de asemenea programe sau proclamații ce s-ar găsi circulând prin țară²⁰. În aceste împrejurări orice mișcare a unioniștilor prin ținuturi era declarată suspectă, orice funcționar bănuț ca simpatizant al Unirii, era imediat destituit.

Astfel, prin adresa nr. 8311 a Ministerului de Interne, se comunica administrațiilor ținuturilor Botoșani și Neamț cazul „persoanei numită“ care ar fi „răsuflat“ vorbe „scandaloase“ și se cere să ia „cele mai energice și nimerite măsuri, spre a se încredința despre adivăratul numi și pronumi aceluși individ, despre vorbirele ce împrăștie în a sa secretă călătorie“²¹.

La Dorohoi, spătarul Anastasiu era îndepărtat din postul de primar al orașului pentru simplul motiv „că luase parte la consfăturile ce au avut loc între noi aicea în țirg în chestia Unirii Principatelor“²². Relativ la acest caz, Comitetul Unirii din ținut preciza că „guvernul provizoriu, departe de a ne lăsa libera consătuire și expresie a dorințelor..., prin asemenea mijloace arbitrară caută a înăbuși adevăratele dorinți, lovind ilegal, direct sau indirect, pe toți acei ce îndrănesc a se pronunța“²³.

Amplificarea acțiunilor unioniste scot din ce în ce mai mult în evidență slăbiciunea și neputința autorităților caimacamului în fața avântului de luptă al maselor. Urmare firească a acestor stări de lucruri este trimiterea de noi circulare în ținuturi, în care se cerea intensificarea măsurilor de teroare. În acest sens, la 18/30 aprilie 1857, ministrul de interne atrăgea atenția administratorilor de ținuturi că datoria lor era de a lua măsurile corespunzătoare pentru „păstrarea liniștei publice, ce mai mult de cît altă dată cere neadormirea poliției“²⁴.

Dar prigonirile, abuzurile autorităților, în loc de a potoli și intimida pe unioniști, din contra, i-au îndrărit și mai mult în acțiunile lor. Concludentă este încercarea eșuată a autorităților de a ține departe fărâșimea de problemele majore ale țării, de a reprima acțiunile ei unioniste. Apropierea alegerilor, provocase o efervescentă deosebită pînă și în cele mai îndepărtate cătune, unde, potrivit relatărilor lui Radu Rosetti, „în cursul verii 1857 s-a făcut o schimbare uimitoare în mintea sateanu-

19 Ibidem, p. 181.

20 Ibidem, p. 182.

21 Arh. St. Iași, Tr. 1896, nr. 286/1857, f. 323.

22 *Rolul maselor Populare în făurirea Unirii Principatelor române 1859, ...* p. 183.

23 Ibidem.

24 Ibidem, p. 184.

lui... încredințat că o schimbare se pregătește pentru el și că puterea boierilor se sfârșește“²⁵.

Starea de spirit a țărănimii, poziția sa profund atașată cauzei Unirii, sînt oglindite de altfel în numeroase mărturii ale epocii. Amintim doar o scrisoare din Botoșani, datată 20 iunie 1857, în care se arată că „Unirea Principatelor se va striga de la țaranul plugar și din treaptă în treaptă glasul Unirii din toate inimile patriotice va răsuna în toate unghiurile țării“²⁶.

Același Radu Rosetti avea să observe mai tîrziu că se „vedea cit de colo că povara jugului“ ce-o purtase pînă atunci țaranii „începuse să li se pară nesuferită“²⁷.

Apropierea convocării Adunării ad-hoc, ca urmare a alegerilor ce se pregăteau, a determinat o puternică ofensivă a forțelor unioniste, dar și o replică din partea autorităților, cuprinse acum și de teama restructuringii relațiilor agrare, în cazul unei victorii a partidei Unirii. Mărturiile vremii, menționează cu lux de amănunte înmulțirea abuzurilor căimăcămiei și accentuarea măsurilor arbitrare ale autorităților. O imagine cit se poate de clară asupra acestei stări de lucruri, ne oferă, o corespondență din Iași (7/19 iulie 1857) către ziarul oficial francez, „Le Moniteur Universal“ care relatează : „Am noi amănunte să vă transmit despre excesele care continuă să atragă atenția asupra operațiilor electorale din Moldova ceea ce s-a petrecut la Botoșani, mai ales, pentru a vă face o idee de violențele exercitate împotriva partizanilor Unirii. Botoșanii, sînt după Iași, orașul cel mai considerabil din Moldova și ținutul, al cărui capitală este, avea ca prefect de D-1 Gherghel. Caimacamul avînd bănuiele asupra felului în care acest funcționar combate sistemul Unirii, l-a înlocuit printr-un oarecare col. Ranetti care nu a întîrziat să dea dovadă de ceea ce este capabil. La 2 iulie, ora 10 seara, a trimis doi jandarmi să aducă pe D-1 Segui, negustor însmnat din Botoșani și, după ce s-a închis cu el în cabinetul său, l-a întrebat cum îndrăznise să asiste la întrunirile edlectorale. Segui i-a răspuns că nu făcuse decît să uzeze de un drept recunoscut prin firman. Dar abia pronunțase cuvîntul firman că, col. Ranetti, aruncîndu-se asupra lui l-a maltratată în așa hal că purta încă, după șase zile, pe față, urmele maltratărilor a cărui victimă a fost“²⁸.

În același context, menționăm trimerile de circulare a Ministerului de interne către administrațiile districtelor și poliției capitalei, menite, chipurile, să pregătească alegerile, dar care, se știe, au dus la falsificarea lor. Astfel, printr-un ordin referitor la măsurile de siguranță ce trebuiau luate cu prilejul alegerilor, se comunica : „...îndată ce vreunul din alegători ar face cea mai mică tulburare, sau ar insulta pe oricine,

25 R. Rosetti, *Pentru ce s-au răsculat țaranii*. Buc., 1907, p. 283.

26 N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, Buc., 1910, p. 21.

27 *Gîndirea social-politică despre Unire (1859)*. Buc. Ed. Politică, 1968, p. 290.

28 D. Ivănescu și Virginia Isac, *Alexandru Ioan Cuza. Acte și scrisori*. Iași, Ed. Junimea, 1973, p. 346.

să (se) scoată din adunare prin măsuri polițienești și să se aresteze spre a se resatornici liniștea, raportînd grabnic ministerului de împregiurări“²⁹.

Cu ajutorul informațiilor venite de la prefecți, asupra părerilor fiecărui alegător, precum și a acelor primite de la agentul Austriei, listele electorale au fost supuse unei falsificări sistematice, prin excluderea partizanilor Unirii, indiferent de rang sau poziție socială. Într-o atmosferă de indignare generală protestele tuturor claselor sociale, de la boieri pînă la țărani, din toate ținuturile Moldovei, asaltează pur și simplu Capitala.

În acest răstimp, Comitetele de cercetare a reclamațiilor electorale, își încetează activitatea, fără a-și fi îndeplinit misiunea pentru care au fost create. Dealtfel, dacă ne-am referi numai la ținutul Dorohoi, se constată că aproape jumătate din reclamanți își văzuseră cererile respinse, deși plîngerile lor fuseseră întemeiate³⁰.

Asistăm în această perioadă la cea mai energică manifestare a puterii de viață a poporului român care intuiuse perfect importanța momentului. Și totuși, fără a ține cont de această puternică efervescență a maselor, caimacamul, Nicolae Vegoride, trece la efectuarea alegerilor, după listele măsluite de la un capăt la altul³¹. Antiunioniștii mai sperau încă să poată obține o victorie facilă cu prilejul alegerilor deputaților din rîndul țărănimii. Numai că dirzenia și curajul țărănimii nu intrașeră în calculul căimăcămiei. Fiind chemată pentru prima dată pe cale legală la viața politică, ea era hotărîtă să folosească din plin această ocazie și să nu se lase intimidată și înșelată de autorități. De aceea, în epocă au avut un puternic ecou protestele energice ale țărănimii împotriva falsului electoral. Referitor la modul cum s-au desfășurat alegerile în lumea satelor, Comitetul Unirii din Botoșani, informa Comitetul central al Unirii din Iași, la 29 iulie/10 august 1875, că „alegerea locuitorilor săteni din ținutul Botoșani s-a făcut prin cele mai uricioase ademeniri și chiar fățișe silnicii“³². Cu toate acestea, sfidînd și înfruntînd fără șovăire teroarea autorităților, țărănimea botoșăneană, ca de altfel din întreaga țară, a executat consemnul abținerii de la vot. Opoziția categorică a satelor, a maselor populare în general, a fost unul dintre factorii care au determinat marile puteri, favorabile, Unirii, să impuie Turciei anularea alegerilor. Acest lucru constituie o izbîndă directă a mișcării unioniste, dovadă fiind noile alegeri în care unioniștii au obținut o majoritate copleșitoare. Alegerea cu majoritate, uneori chiar cu unanimitatea voturilor, a deputaților unioniști, între care și reprezentanții fostelor județe Botoșani și Dorohoi este foarte semnificativă, ea arătîndu-ne că un sistem electoral proporțional cu diferitele categorii sociale și nu favorizant claselor avute, ar fi asigurat o certă radicalizare a lucrărilor viitoare Adunări ad-hoc, în privința organizării statului modern românesc. Chiar așa stînd lucrurile, în istoria modernă a

29 *Documente privind Unirea Principatelor*, vol. I, p. 85-86.

30 *Ibidem*, p. 100-102.

31 *Ibidem*, p. XXV.

României, după primul război mondial, adunările ad-hoc pot fi considerate singurele parlamente democratice și reprezentative, deoarece numai ele au numărat în rîndul deputaților, exponenți ai tuturor claselor sociale și în primul rînd ai țărănimii, clasa cea mai numeroasă a țării³³.

Prin alegerile pentru adunările ad-hoc, poporul român, încheia o etapă de seamă în lupta sa pentru făurirea statului național român modern, căci adunările au fost adevărate tribune de la înălțimea cărora românii au putut exprima în fața Europei dorințele lor legitime și să ceară satisfacerea lor.

ASPECTS CONCERNANT LE RÔLE DES MASSES POPULAIRES DE LA VILLE
BOTOȘANI PENDANT LES PRÉPARATIVES ET LE DÉROULEMENT DE
DES DÉPUTÉS POUR LES ASSEMBLÉES AD-HOC.

R é s u m é

Les élections des députés pour les Assemblées ad-hoc représentent un moment à part dans l'histoire du mouvement pour la réalisation de l'Union des Principautés.

Les actions des masses populaires de la ville Botoșani des années 1856—1857 ont pris des formes des plus variées, à partir des pétitions jusqu'à l'agitation de l'homme à l'homme et à partir des réunions publiques jusqu'aux protestes véhéments contre les abus de l'administration, toutes ces formes s'inscrivant au sens de l'effort général roumain de création de l'État national.

Assemblées ad-hoc se distinguent comme un moment mémorable tant sur le plan interne, en marquant le succès complet du mouvement unioniste, que sur le plan externe comme des émanations du Congrès de Paris, étant destinées d'exprimer les aspirations du peuple roumain des Principautés à l'égal d'Europe.

32 *Rolul maselor populare în făurirea Unirii Principatelor române. (1859)...* p. 205.
33 *Ibidem*, p. 216-217.